

«Жаш тёлнюю юретиуге тхэквондо магъаналы жерни алады - ол эм хайырлы инвестицияды»

КЪМР-ни Парламентини спикери, Россиеин Тхэквондодан сосоуну къасароуну советини келечиси эм КЪМР-ни Тхэквондодан федерациясын председатели Чеченаны Анур республикада спортну бу торлосо биогонюкде къалып айынганын юсонден халар айтылды.

- Анур Ахмаатов, юч жолдан артыкъ заманын сиз Къабарты-Малкъарда тхэквондо тийишши ачыяр ючюн улуу къыйын салып келтири. Бу кезинде ючине къалай жетишимле болгандыла? Алавы юсеринден айтсаргыз эди.

- Календарь планга кёре, ол кезинде республиканы 3 чемпионы, 9 да биринчилиги бардырылгандыла. Андан сора биз кёре СКФО-ну биринчилигин ётдорбиз, тийишрүлени, эр кишини да араларында Россиеин Кубогу ючюн эришпи болганды, къызланы ала жашланы араларында Бриттеросей

турнири да бардырганды. «Элбрус Кубогу» деген халкъла арала турнир да ёткенди. Андан сора Чечем шаарда округну тренерлери бла судьяларыны, Юг Кореядан келген специалистле бардырып, семинарларн кыуарганы эдик. Дагында таш къаралы спортчулары къатышубула бла 6 юрениу-жару эти шора бардырылгандыла. Алай жыйылыула спортчуларыбыз КЪМР-ни жыйылыула командасы кесини юсонден Россиеин 2 чемпиондыла, 8 биринчилиги эм Кубогу ючюн эришпиле кёргозтени.

Былытг Россиеин биринчилигине минден артыкъ спортчу къатышкан эди. Бизни команда анда СКФО-ну чемпиондыла алды. Андан сора биз кёре юкерюм болдурганмы. Андан спортчуларыбыз кишер «алтын» эм «доммакъ» бла къайтхан эдиле. Алгын регионда биринчилиги Дагыстанда бла РСО-Аланияда болуочун эсте ала, арт кезинде спорт республикада иги

айныганын чертирге болуукду.

Дагында бу кезинде Кенжеде спорт комплекс ишленбиз, «Дружба» санаторий бла аны базасында СКФО-ну тхэквондодан арасын кыуарганы келишим эм «Трудовые резервы» спорт комплекси улуу залына ремонт ёткенбиз.

- Башка регионла федерациялары араларында бизиники даражасы къалайды?

- Махтаганг эттен сумагызы, алай бизи федерация Россиеде бек ючюнөөден бирине саналды. Кёл болмай Россиеин Тхэквондодан сосоуну келечилерини саны 25-ден 10-на герди азайтылганды. Алай аны къауумуна СКФО-ну Тхэквондодан сосоуну таматасы Азрет Шаховар киргенди.

кыуар муратлыбыз. Анга 60 чаклы спортчу къатышаргызыдыла.

Келген спортчула санаторийрибизе жашадыла. Ол а республиканы экономикасына да файда келтирди. Андан сорада, къонакъла Къабарты-Малкъарда мамыр жашу болганын кёрдени. Ол а бек магъаналы.

- Башка регионла федерациялары араларында бизиники даражасы къалайды?

- Махтаганг эттен сумагызы, алай бизи федерация Россиеде бек ючюнөөден бирине саналды. Кёл болмай Россиеин Тхэквондодан сосоуну келечилерини саны 25-ден 10-на герди азайтылганды. Алай аны къауумуна СКФО-ну Тхэквондодан сосоуну таматасы Азрет Шаховар киргенди.

Ахыры 2-чи бетге ди.

От тюшер кезиуге хазырланадыла

Къабарты-Малкъарны Президентини Председатели Биринчи орунбасары Уналаны Казимины башчылыгы бла республикада электрокоч берюню кюрккыусузлууну жалчытыу жаны бла оперативный штабын келгизе болганды. Анда ол регионну отлук энергетика комплекси жай отшоуго кюрккыууну кезиуге

къалай хазырланганын юсонден сөйлештени.

Уналаны Казими оюмуна кёре, сейрлери болган министрлерни бла ведомстволаны эм бу сфераны предпритияларыны башчылары бу кезиуге электрокоч узланы эм энергетика объектели тийрелеринде кюрккыуусузлууну жалчытыууну зичи

контрольда тутарга керекди. Алай жерлесте асары жууккъ ёсен юкюлени бла теркелени бутакларын кесерге кереклисин юсонден да айтханды. Сабиле солгунан лагерье бу кезиуге хазырлану жаны бла не мадарла этгенерини созегре да оюу этгенди.

Ахыры 2-чи бетге ди.

«Больницада УЗИ бар эсе, саусузну зичи клиникагаъа жибермеге»

КЪМР-ни Саулукъ сакълау эм курортла министрствосунда республиканы багыу учреждениларыны башчыларыны къатышуу бла кенгеш болганды. Ары Правительствоуну Председателин орунбасарлары Ирина Маршыл бла Галина Порталда келгенди. Кенгешин кезиунде РФ-ин Президентини мей укаларын толтуруу бла байламлы саулукъ сакълау учрежденилада ишленгени айлыкъ иш хакларын кёторуу не халда болганыны юсонден да айтлыганды.

Ирина Маршыл, жыйлыуда сөйлешсе, саулукъ сакълау, башка сфералар, рынок болуулага эрте келгенин черттеди. Ол юлго Нальчикде эчкини номерли шахар клиника больницаны бла Прокладныйде стоматология поликлиниканы келтиргенди. Бу медицина учрежденилада хакъсыз этиленгенин да бирге саусула аха төлеу барганыла да бардыла. Алай бла, больлада медицина болушукъуну кесветосун бийик даражага чыгарып, башчылары мында кюрорчланы да тап халга келтиргенди. Башкача айтханда, бу саулукъ сакълау мекиялада саусулаула не жаны бла да тап болууча онга кырадыла. Биогонюкде алада ишленген медиколе, бирсиле бла тегншдиргенде, айлыкны да аладан

эсе келерек аладыла.

Бирин медицина учрежденилада персонал иги иш хакъ алып тебирер ючюн а, алыкъ структурда бироз торлеунуле бардырырга кереклисин да аныглатханды вице-премьер Жарсыула, ала терт жыл мында алгъа окуна этилере керек эдиле. Торлеунели уя, биринчиден, шат расписаниядан башларга тийишли болганын айтты: «Бир больницада баш врачны сегиз орунбасары – ол асыры улуу эркилик болмаймыд?» дегенди. Аны себелли Саулукъ сакълау эм курортла министрствосуну расписанияны таллавырырга чакырганды. Кюрорчланы азайтг ючюн, медина учрежденилада келдириш болуп жашуу берилген система башкаркъа ишлеринде да аныглатханды.

Мокъваланы Зукура.

ВИДЕОКОНФЕРЕНЦИЯ

Аграрийле тирлик жыярга хазырдыла

Къабарты-Малкъар Республиканы Эл молк министрствосунда жаш бошанда сабаи ишени ол итгорлени эм келир тирлик жыйыну кезиуге хазырлануу юсеринден РФ-ни Эл молк министри Николай Фёдоровну башчылыгы бла видеоконференция болганды. Аны ишине КЪМР-ни Правительствоуну Председателин орунбасары Мухамед Кодзиков да къатышканды, деп билдиргенди министрствону пресс-службосундан.

Николай Фёдоров билдиргенге кёре, биогонюкде саулукъ кыралда урлук себиллик жерлени 90 процентинде ишле тамам этилгенди. «Сакъ жауналаны хатасында бу кампани бытырдан эсе иги да кырче калганды, алай болуп осалга келгенди дерге да жаракъры туюлгонду», - дегенди министр. - Энди уа тирлик жыйыуа хазырларырга керекди.

таргъа дери жетгенди. Онтогуз минг гектарда такта келтеге ёсдоркеледиле, оныфет минде уа картоф. Сабананы кёл къыйлы барысында да битимле чыгып башлагандыла. Бу конюнде кырт-къумурхага бла заран ханслагъа къажу дарманла эм семитричле себилдиле.

Дагында кёл жаш бошанда 500 гектар кёлжыллык битимле шалынганларын белгиленди Кодзиков. Ол санда 260 гектарда терк айныган алма терекле орнатылгандыла. Бахчала иги халдадыла, терекле да терк аныланганды.

Ал тергеуге кёре, быыл Къабарты-Малкъарда 820 минг тонна

Бизни кюрр.

Апгъышпау

Ишигизде бет жарыкълы болугуз!

Биогон социальный ишчилени профессионал байрамларыды. Бу усталык биогонюкде бек керекленден бирди. Нек дегенде алай ишчиле пенсионерлеге, къолайсыз ююрлеге, сакатлауа эм торло-торло сылтаула бла къыйын жашуу болуулага туюнгенле болушадыла. Биогонюкде, ишчилеринде жаунау жашуу кыралдыла, ала бютонда улуу эм сыны ишчи бардырыдыла. Барсыда да, психология бла, педагога бла да бирге, бек керекди. Быллай усталыкъа жашауларын бергендени, аны сайлауаганды жауаурулык, халлапыкъ сезимлери айтып-айтымакчыды. Ала алайла болганыры себелли болушукъ тийишли болуушына да кёл-къулак болуура халпа-хазырдыла. Социальный ишчилени хайырында, адамла со-

циальный-экономика болуулары торлеунели къыйналмай юйрендиле. Кюн сайын ала проблеманы кетерюню амалларын излейди, энци инсанла бла, сау ююрле бла да ишлейди.

Хурметли КЪМР-ни жамауатыны социальный кюрюула органыларында бла учреждениларында ишленгени Сони профессионал байрамгаъа бла къызуу апгъышпаймай! Саулукъ, жан тыныктык болугуз! Республикада жашагъанла тапкъыла деп этген къыйын, алай а бек керекли ишигизде бет жарыкълы, жетишимли болугуз!

Саулауу

Шёлкүлүкү кочлендирюге юлюш къошканы ючюн

Бу конюнде кюншчу Ингушетиенден кунуанчы халар келгенди. РАН-ны Къабарты-Малкъар илму арасыны Гуманитар тинтиулени институтуну малкъар литература бөлюмюно баш илму къулукчусу Биттирланы Шамсоддинни къызы Тамарага къултургада бирге ишленуу айнытууга эмда шуёлүкү кочлендирюге къыйын салганы ючюн «Ингушетия Республиканы культуларыны сылык къулукчусу» деген ат асталганды.

Аны юсонден республиканы башчысы Юнус-Бек Евкуров 2013 жылда 8-чи майда кюр салганды.

Билдирюу

Коррупцияга къажу телефон ыз

Къабарты-Малкъар Республиканы Асламлы информация органа, жамауат эм дин организацила жаны бла министрствосунда коррупция бла байламлы шартланы юсеринден ким да сөлешип билдирлячра онла кыуар мурата энци телефон номер тохтадырылганды. Ол былайды: 8 (8662) 40-29-67.

Администрация Фатима, КЪМР-ни Табияттай байлыкъла эмда экология министрствосуну пресс-службасы.

Эсепле чыгарыу

Къабарты-Малкъар эм иги субъектуте саналганды

РФ-ни Экономиканы айнытуу министрствосу, Правительствоу бегимне тийишлиликде, кыралны субъектлерини арасында коммерция бла кюрешеген социальный жаны бла ишленген организацияга болушукъ берюу программаны черклеринде федеральный бюджетден субсидияны төлеу бла байламлы конкурсну бардырганды.

лыкны айнытууга, спорт бла аслам халда кюрешегенге, экология бла эм краеведение бла кюрешеге сабилени эм жаш тюрлюле халкъыны араларында байламлыкны анытханауа эм Къабарты-Малкъар Республикада магъаналы жумушала къоратылыкды.

Бу проектте РФ-ни 69 субъекти къатышканды. Аланы араларын да бардырылган рейтингде Къабарты-Малкъар Республика жыйырма төртюнчю жерни алганды. Юг эм Шимал-Кавказ федеральный округланы араларында бизни республикадан сора ол тюрле жалауда Кырчаары-Черкес Республика тошгенди.

Федеральный бюджетден бериллик субсидияны өлчмени регионда жашагъанланы санына, коммерция бла кюрешеген организациялада къалай бир адам урунганганы эм аллай

бирлиуге субъект бюджетинде кыуанчы бир болушукъ этере белгиленгенге кёре болуукду. Къабарты-Малкъар Республиканы бюджетинде 8081,0 минг сом субсидия бөлюнюрюкю. Ол ахча, конкурсну болууларында эм тюрле ёксозлей къаламача мадарланы этиуге, сабиллики эм аналтыкны кюрорууларга, жыл санлары келген адамланы жашауларын илгендирюге, инвалидлени эм аланы юйорленге болушукъ, къошак халда бизин берюге, илму-техника эм чыгармачы-

Х. АЗРЕТОВ.

КРЕДИТЛЕ

Жаш юйорлеге себеплик этиу

Себрбан биринчи июндан 31-чи августга дери «Жаш юйорлеге» деген программа бла жазыр жашула сатып алырга бериллик кредитни процент ставкасын азайтады. Аны өлчмени энди бир жылга 10,5 процент болуукду, деп билдиргенди финанс учрежденины Къабарты-Малкъар Республикада филиалны пресс-службасындан.

Дагында, программаны чеклеринде ипотеканы регистрация этилгенин дери жыйлыган къошак төлеуде да кетерил-

ликди. Сабиксыз неда бир сабилери болган жаш юйорлеге берилген кредитни ставкасы 1,75 процентте азыды, эци неда андан кёл сабилери болгангаула да - 2,5 процентте. Аны бирге сабилери болгандына юйюно багысыны биринчи төлеуона аны он проценти изенди.

Акцианы кезиунде къуууну энци излемлени болжаллары да созудыла. Ол санда онеки жылга берилген кредитни ставкасы онеки процентлей къалады. Биринчи төлеуде да жангы жашуу

журты багысыны онеки проценти бла тең болды.

Банк адамлага берген кредитни ючюн бир торлю комиссия төлеуе жыймайды. «Жаш юйорлеге жашуу болууларын илгендирюу жаны бла себеплик этиу - Себрбанны ипотека кредитле берюунде эм магъаналы жерин алады. КЪМР-ни Асламлы информация органа, жамауат маны юсонден алай оюмларын билдиргенди финанс учрежденидан.

Бизни кюрр.

Акция

Терекни жагаларын тазалауага талай регион къатышканды

Къабарты-Малкъарды, республиканы Табияттай байлыкъла эмда экология министрствосу къууула, Табиятталы сакълауу битеудуны кюнюно чеклеринде «Терекни таза жагалары» деген акция бардырылганды.

Анга эки жоуге жууккъ адам къатышканды. Аланы ичлеринде регионну табиятыны сакълауу жаны бла ведомстволарны, жамауат эм коммерциальный организацияларыны, Май эм Терек районланы жер-жерли самоуперлене органылары келечилери да болгандыла. Ала къауумлага юлешип, Котларевскан, Алек-

сандровская, Красноармейскос, Терекская, Хамиде, Джукат элени эм кёлорлени тийрелеринде сууну сакълауу жерлени тазалагандыла. КЪМР-ни Табияттай байлыкъла эмда экология министрствосуну, Запад-Каспийскую управленианы республикада бөлюмюно, «Кабалкагаз» - «Терекгаз» ачыкъ акционер обществоуну келечилери, Май районуна талай предпритияны оныфр километр чаклы бирин арыулаганды.

КЪМР-ни табияттай байлыкъла эмда экология министри Гызылавет Берт айтханыча, Терек Север

Кавказны бек улуу сууларындын бирди. Ол, Къабарты-Малкъарны, Ставрополь крайны, Север Осетия-Аланияны, Дагыстанны, Чеченни жерлери бла ётпк, Каспийге тошеди. Ол себелдени аны тазалау, экосистемасын бузмай сакълау эмда мардалы хайырлануу регионну табияттай сакълауу ведомстволарны бек магъаналы эмда жуапты борчыларыды, деп черттеди министр.

Бу акция башында айтлыган республиканы барысында да биргеле бардырылганды.

Администрация Фатима, КЪМР-ни Табияттай байлыкъла эмда экология министрствосуну пресс-службасы.

Жазылыу-2013

Заман кетип барды

Хурметли жамауат!
Жазылыу кампани башларыга заман аз келганды. Сиз алыкъа ишлетте изетимбизде жазылыуа жетишпаймиш туура сезип, бир ачыл табылыгы да поштага айланыгыз.
Жазылыуу алып айтга багысы - 403 сом 32 кетедди.
Жылны экинчи жарымында да сизни бла сау-ден тобыштыбыз деп ишанабыз.
«Заман» изетим феодалелимыс.
Бизни индексбиэ - 51532

Шимал Кавказ кюн сайын	Юбилейин - шуёлериуу бла бирге	Программа кирген жумушала тынч туюул эдиле	Ыйкъага гороскоп
3 бет	3 бет	4 бет	4 бет

Басма
Би билдирген эдик поэт, «Заман» газетин баш редактору орусбасары Бейпайыны Азирчуну жашы Мугалин Тюркөдө бардырылган Кашкарлы Махмуд атлы Халкыла аралы эришүүнө лавреаты болгонны. Аны «Къачхынчы» деген жапыры филология чыгары, авторга сыйлы сауга жеткенди.

Саугалау Анкарада Атпын кылада болгон эди. Жер-жерден баргын жазуучуланы сахнага чыгарып, алай алгышылгандыгы.

Тюрк Республикасы кызындан милдетин бириктирип ючюн, улпу иш бардырады: хореография, фольклор, театр фестивалы, эришүү кырайды. Анда артисте кесерини ба культурулары, искусстволары бля башталыны шагъарей этеди.

Нөгерибизни «Къачхынчысы» - Тюркде ара журналда

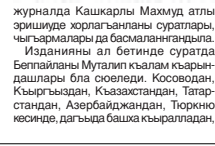
Культурга өз кырал белгил бир кырау, аха кыратханы кимди да сейр эттирдичи.

Кѐп болмай Къабарты - Малкырдан Тюркде делегация барып келгенди. Анда ала бизни белгил жазуучубу Гургуланы Берты журмелен аталгын жумушлага кытышанды. Кырандыларбарыбы мындан барганга-аха сый - намыс бергенде иреттен тышанда, бизни литература, культура башкаларга да белгил болуп ючюн, токтамай корешени дагында бир керѐ ачык болганды. Анда чыкырган - Кардеш Калмер-

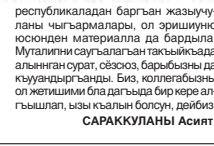

К. Ардашев «Нөгерибизни «Къачхынчысы» - Тюркде ара журналда» макулусуна бергенди.

журналда Кашкарлы Махмуд атлы эришүүде хорлаганнаны сурталы, чыгармалары да басмангангады. Изданыни ага бетинде суратда Бейпайыны Мугалин кыладан кырандылар бля осөөлди. Косоводан, Кыргыздан, Къазахстандан, Татарстандан, Азербайджандан, Тюркно неонде, дагында башка кыралганды.

републиканын баргын жазуучуланы чыгармалары, ол эришүүнө юсюндөн материалла да бардыла. Мугалини саугалагын таккыиында альпандан сурат, осөөсү, барыбында да кырандыларгады. Биз, холгелбаны ол жетишим бля дагында бир керѐ алгышылга, аш кылын бопсун, дейбиз.

САКРАКУЛАНЫ АСИЯТ.
ийнама, -дегенди ол.
Бзы бля ол министрствону Сыйлы грамоталары бля фонду Къабарты-Малкысрада филиалыны башчысы Аналаны Маратны бля режиссѐр Хаджиланы Надежданы эм «Эльбрусиди»-Къарачайлы филиалыны энци корреспонденти Токыяны Фатиманы, жамануу бля байламжельты тохтарышы жана бля спецалист Токрукупланы Фатиманы, Москвада фонду баш редактору Батчаланы Людмиланы эм дизайнери Азрет Шогенону ырызалькы кыгагытлары бля саугалаганды.

Ана тилин усталары

Шѐндюголю Гуманитар Академи «Къарачай-Малкысра дунимиз эм «Жангылыканы империясы» газетле бля бирге КѐМР-ни Билим беруу эм илму министрствосуну болушугу бля кыраачай-малкысра тилин уста билгенлени конкурсун бардыргандыла. Анга республикада 9-чу, 10-чу эм 11-чи классланы окуучулары кыатышандыла. Ала диктант жазгандыла, «Тугуван жерде» деген темага жазуу ишлерин бергенди. Кеси авторларыбыны чыгармаларындан юзюкел окугандыла эм кеслери жазгын замунаны айташды.

Тынгылы жюри алагыга тюз багъа бичгенди. Анга уа радио берилени баш редактору Ботталаны Мухтарны башчылыкында «Норсавий журналыны баш редактору Муускуланы Сакинат, фольклор-этнограф Журтубайы Махти, «Эльбрус» кытап басманы малкысра сектору редактору Табаксойланы Мухтар киргенди. Конкурсну итолганына керѐ, биринчи жерни Хабаз элден Рахайланы Мадина алганды. Экинчи жерге Нальчик шахардан Соэяланы Расул, ючюнчү жерге да Нальчикде 28-чи номерли школну окуучусу Эбзеланы Саида чыккандыла. Ала барысы да сауга котолу болгандыла.

Сонининде номинацияда биринчи жерни Хабаз элден Рахайланы Мадина, экинчини Тебен Чегемден Чочуланы Асият алгандыла. Ючюнчю жер Биринчи Чегемден Айткеланы Жамалинга жеткенди. Бек иш публицистика номинацияда биринчи блядыла: Нальчикде 8-чи номерли школдан Ахметланы Рамазан, Бзынчыдан Ботталаны Асият, Тырынауыз шахарда 6-чы номерли школдан Омарланы Марина.

Диктант жазууда хорлаганна: Кѐнделенде 1-чи номерли школдан Энейланы Жамалия, Тебен Чегемден Комраланы Ферида, Гузейяны Альбина, Шаткъ ауз бля ариу окугандыны араларында алчылыккы Тырынауызда 5-чи номерли гимназиядан Рахайланы Расул, Хабаздан Ахметланы Фатима, Тырынауыз шахарда 6-чы номерли школдан Табаксойланы Альбина алганды.

«Единая Россия» политика партияны исполкомуну председатели Татьяна Канунникова эм КѐМР-ни Парламентини Урууну, социальный политика эм саугула кыскалу жаны бля комитетини председатели Жанатайлыны Салим бу иште уллу магына берип, аны кыалай барганына сейр этик кырагандыла. Власть-калы келечилери, окуучуланы билимликликтерине уллу багъа бичип, бек айрымалы сайбелге телевизор эм кыраачай-малкысра жомакчылы жаны чыккын эм кыламык кытаплагандан онун бергенди.

ТЕММОЛАНЫ МУХАДИН.
да келген оидле. Батчаланы Лидия, Камали, Ездонланы Камил, малкысра халкыга Къарачайдан кызыу салам алып келгенлени билдирип, жырлары бля заууктук таптыргандыла.

Юбилейин - шуѐхлары бля бирге

«Эльбрусиди» фонду 10-жыллыгына жорланган байрам ишлерин аны Нальчикден бѐлмю эм ала бля жарык адымы сыяктанган Жашил театрду улпу жарык концерт программа бля бошоганды. Ол кюн ары узак элберибизден окуяны келген эдиле.

Юбилей итир болмагынча аламы эм ооз кыладан кыраганды. Ариу жасалгын сахнага уа концертти бардыргыла Гергюкыялы Халимат бля Аталаны Азир биринчи оюнден кысыха ханар айтаанды эм мындан ари да аны муратлары болгандарыны ачыклаганды. Аналаны Марат да фонду таматасы Токрукупланы Аликте халкыны бионогню жашауанда уллу магынаны тухан биригуюн кыраганы ючюн ырызалькын билдиргенди.

Кертиси бля да, былай фонд бля Шымал Кавказда жашагын бир миллет да ектмеленлик токойлду. «Эльбрусиди» кыралыны ара шахарына билим алгырга кеткен жаш адамлага кѐз-кылак болса, ала терс жолга кетип кыламык мадарланы жайырына иштейди. Алагы деп Москвада торло-торло жыйылула, тобушиду кыралганды.

Фонду юбилейи бля алгышларга келгенлени санында КѐМР-ни асламы информации оргналаны, жамануу элди эм организациаланы ишлери жаны бля министри орунбасары Гергюкыялы Жамболат да бар эди.

«Эльбрусиди» он жылы ичинде болмагынча айтыганды, ахши ишлери бля атын айтырганды. Мындан ари да ол кюн ала барырына юсюндөн кысыха ханар айтаанды эм мындан ари да аны муратлары болгандарыны ачыклаганды. Аналаны Марат да фонду таматасы Токрукупланы Аликте халкыны бионогню жашауанда уллу магынаны тухан биригуюн кыраганы ючюн ырызалькын билдиргенди.

«Эльбрусиди» фонду 10-жыллыгына жорланган байрам ишлерин аны Нальчикден бѐлмю эм ала бля жарык адымы сыяктанган Жашил театрду улпу жарык концерт программа бля бошоганды. Ол кюн ары узак элберибизден окуяны келген эдиле.

Юбилей итир болмагынча аламы эм ооз кыладан кыраганды. Ариу жасалгын сахнага уа концертти бардыргыла Гергюкыялы Халимат бля Аталаны Азир биринчи оюнден кысыха ханар айтаанды эм мындан ари да аны муратлары болгандарыны ачыклаганды. Аналаны Марат да фонду таматасы Токрукупланы Аликте халкыны бионогню жашауанда уллу магынаны тухан биригуюн кыраганы ючюн ырызалькын билдиргенди.

Кертиси бля да, былай фонд бля Шымал Кавказда жашагын бир миллет да ектмеленлик токойлду. «Эльбрусиди» кыралыны ара шахарына билим алгырга кеткен жаш адамлага кѐз-кылак болса, ала терс жолга кетип кыламык мадарланы жайырына иштейди. Алагы деп Москвада торло-торло жыйылула, тобушиду кыралганды.

Фонду юбилейи бля алгышларга келгенлени санында КѐМР-ни асламы информации оргналаны, жамануу элди эм организациаланы ишлери жаны бля министри орунбасары Гергюкыялы Жамболат да бар эди.

«Эльбрусиди» он жылы ичинде болмагынча айтыганды, ахши ишлери бля атын айтырганды. Мындан ари да ол кюн ала барырына юсюндөн кысыха ханар айтаанды эм мындан ари да аны муратлары болгандарыны ачыклаганды. Аналаны Марат да фонду таматасы Токрукупланы Аликте халкыны бионогню жашауанда уллу магынаны тухан биригуюн кыраганы ючюн ырызалькын билдиргенди.

«Эльбрусиди» он жылы ичинде болмагынча айтыганды, ахши ишлери бля атын айтырганды. Мындан ари да ол кюн ала барырына юсюндөн кысыха ханар айтаанды эм мындан ари да аны муратлары болгандарыны ачыклаганды. Аналаны Марат да фонду таматасы Токрукупланы Аликте халкыны бионогню жашауанда уллу магынаны тухан биригуюн кыраганы ючюн ырызалькын билдиргенди.

Тилланы Арсен фонду үредительлеринден бириди.

«Балкария» фольклор-этнография телпесе ансамблини чактыргын эдиле. Анга халкы кызыу кырасла бля тобейди. Телпесуюне уа, хар заманда, жыйылганыны курандырганды.

Бзы бля уа сахнага фонду үредительлеринден бири Тилланы Арсен эм Нальчикдеги филиалыны таматасы Аналаны Марат чактырыганды. Биринчи организациа кылаы эм не мурат бля кырагыныны

«Балкария» фольклор-этнография телпесе ансамблини чактыргын эдиле. Анга халкы кызыу кырасла бля тобейди. Телпесуюне уа, хар заманда, жыйылганыны курандырганды.

Бзы бля уа сахнага фонду үредительлеринден бири Тилланы Арсен эм Нальчикдеги филиалыны таматасы Аналаны Марат чактырыганды. Биринчи организациа кылаы эм не мурат бля кырагыныны

«Балкария» фольклор-этнография телпесе ансамблини чактыргын эдиле. Анга халкы кызыу кырасла бля тобейди. Телпесуюне уа, хар заманда, жыйылганыны курандырганды.

Бзы бля уа сахнага фонду үредительлеринден бири Тилланы Арсен эм Нальчикдеги филиалыны таматасы Аналаны Марат чактырыганды. Биринчи организациа кылаы эм не мурат бля кырагыныны

«Балкария» фольклор-этнография телпесе ансамблини чактыргын эдиле. Анга халкы кызыу кырасла бля тобейди. Телпесуюне уа, хар заманда, жыйылганыны курандырганды.

Бзы бля уа сахнага фонду үредительлеринден бири Тилланы Арсен эм Нальчикдеги филиалыны таматасы Аналаны Марат чактырыганды. Биринчи организациа кылаы эм не мурат бля кырагыныны

ХАР НЕНИ ДА БИЛИРГЕ СӨЙГЕНЛЕНУ КЛУБЛАРЫ

Алимле акъылманлылыккыны жашырынлыккыларын ачыклагандыла

XX ѐмюрно башында окуяны излей эдиле алимле акъылманлыккыны белгилеуно мадарланы. Ол мурат бля СССР-де Майыны институту кыралгын эди, анда ишлегиле уа баш сюеклени ичиндеги тинти билгиу бля кореше эдиле. Алай бля Ленинни, Павловну эм бек белгил бири адамланы майылары тинтилген эдиле. Ол торло иште бля жаланды биз угый, башка кыралланы алимлери да корешгенди. Нобелин саугасына тийишли болгын лауреатланы келерини майылары тш кыраллы медицина араларында сакъылны туралды, алаыны тинти ише энтта да бардырыладыла, сѐз ючюн, Онтариода университетин айтайык. Алай адамны майысына жашырыны бля тинтиу бѐлмюно таматасы Сергей САВЕЛЬЕВДИ. Мындан алгъаркъа аны «Изменчивость и генальность» деген кытабы басмадан чыкканды («Москва, «Ведн» издательство).

«Сергей Вячеславович, бир бир адамла, кылаы асе да, бир сейрлик затны чыгарардыла, башхала уа - угый? Хар ким да терен билим аласа, таз юкренсе эди, Архимеде эм Балъакса кѐбѐркени болур эдиле? - Билим беруно болушугу бля адамлада хурерликкы, акъылманлылыккы белгилерин уятуу деген акъыл французду физиологаны акылыарына XIX ѐмюрно башында окуяны келген эди. Эндиге дери да ол умут тас болмаганды. Адамланы кѐбѐсоно да барды аллай оюн. Ол торлоу етпорок омокмага ийнап, хар адам да кесин толукунлай ачыкманлай тургын акъылманга санан тушуды, болупланы тузакларына санан тошуп тургынча санайды кесин хар жамил адам да.

«Ол болукш ишимди? - Пущикана адамны есдорюрге, уйретирге бир торлоу жарсуу да болушугуна тойкодуно. Не кездер кѐп кыран эгилсе да, не улпу кюн эм аха кыратылса да, адамны кырауда бир торлоу жетишилени болдурурга болукшуду, алай майыны кыраулуанду кемчилени барысын да кетирге не жоксуду.

Нейро-морфология субстрат адамга кыаны бля бирге берилмесе, адамды бир торлоу акъылманлыккыла чыгарар койлоду. Фахмуу адамны майысында кылаы энцилик болмады? - Акъылманланы 75 процентини майыларын ауурдуклары, ѐлмюлери планетаны адамларыны орталык мардаларындан арттырганды, башхала халкыны аланды да кѐбѐркюди. Терде болгонча, акъылманланы майылары 1600-1700 грамм болды. Ол жаны бля редомкменени сыаны Байрон (1800 грамм) эм Иван Тургенев (2012 грамм) киреди. Башка айтханда, акъылманы майыны ауурлугу терде адамкынында эсе 1,5 керѐе кѐпюду. Алай майыларын ауурдуклары да 2400-2850 грамм болгонди ишотла да тобейди жамалгандыла.

Алай, сѐз ючюн, Анатоль Франсны майысыны ауурлугу 1017 граммды.

Тергюкыялы Жамболат грамоталаны, ырызалькы кыгагытлары бергенди.

КѐМР-ни Парламентини фонду Нальчикде филиалыны редактору Сарбашланы Эмфираны Сыйлы грамота бля, СКФО-да фонду куратору Башаланы Русланны эм Къарачай-Черкесде филиалыны башчысы Караланы Азретни ырызалькы кыгагытла бля саугалаганды. «Эльбрусиди» телпесе студиясыны, балмакестери Мирзоланы Марат, режиссѐр Амурзаланы Расулга бля жычы Габаланы Тенгизге республиканын Кълтура министрствосундан сыйлы грамоталар берилгенди. Алгыш сѐлени юби-

«Эльбрусиди» кароке-конкурсунда хорлагынлагы да ол кюн филхарияны халкыны аланды да кѐргѐзтор он берилген эди. Полюяны Балла, Ностуяны Жаннет, Халпаланы Балла ол итирге белгил артисттерибиз Жаболаны Арсен, Жашуяны Башир эм Эчпеланы Ислам бля дуэдуле жамалгандыла.

«Женгил майылы» акъылманла 4-юк майылы» акъылманлаган эсе 4 керѐ аз жолугуында. Ол торлоу шарт бу торлоу затта шагъалык жамдан нева тѐканы ауурлугуна юкѐре болмады. Акъылманы майысыны кыраулууна табылгат берген бир кыауун областла да кыатышырга керекиле, сѐз ючюн, некортикыйлык полла эм подкоркый структура.

«Алыккы кесин ачыклаган акъылманы уа кылаы табарга болукшуду? - Аллай акъылманы тапан кыыйнды. Фахмуу адамланы ачыклар ючюн, ала су заманларда аланы башларында майыларын функциональный томография неда позитрон-эмиссия анализе этиу хайрылганды, алай алыккы ол иште жетишмели этилгенди.

«Комсомольская правда» газет.

Меценатланы ахчаларына

Шымал Осетияда сайбелени саңлары кырушан цѐбраларлай ауурларандан багарык револутиация ара биринчи болуп кылаыны ачыккаларына ишлене турды, деп билдиргенди ИТАР-ТАСС-ны корреспондентине республиканы толтуруу властында сенатор, бу проектте мѐз-кылак болгын Олег Хадаев. «Араны ишлеуге бѐжден бир сом да кырагылык койлоду, кырулуш иште меценатланы ыркыларына бардырыла, шѐндѐсѐ дери жетер чаклы бир омак да жыйылганды», -дегенди ол.

Жангы клиникада ауурган сайбелге кыралы алай спецалистлери аурун жингилетир ючюн не эгерѐ, арада кылаы жашарга керекиле, багында алай амала, шѐндѐсѐ тийишли оборудоунне хайрылангынын айтырылганды.

Проектте айтылгын керѐ, алчыны жерде ат орун, кыш терек бѐк, халк болушунда, ауурганланы багында кѐп торло амак хайрыманлыккыны, ол санда терде болмагын амак да. Хадаевни айтынына керѐ, араны кырау уа сенаторну жамануу приѐмийине ауурган сайбелени аналары кѐп тилек эткенери келгендиктеринде.

Халкыла аралы мурзеу форум
«Мурзеу рынок - тѐнене, богон, тамбла» деген XV Халкыла аралы мурзеу форум кыранды.

«Мурзеу рынок - тѐнене, богон, тамбла» деген XV Халкыла аралы мурзеу форум кыранды. «Бери 20-дан аслам кыралдан, анга кытышырга деп, 800-ден аслам келгенди», - деп айтадыла кырау комитетте ИТАР-ТАСС-ны корреспондентине. Форумну ишчи программасы Россияны эл мюлк политикасыны конкурент талапыны бля эгалазырауу эм сакъулуру, транспорт эм аха инфраструктурагыны кѐсперден омокларн айтадыла.

Евроазиялы кентликке интеграция ишлени проблемала артык эз бурлуктууда, дагында Тамаженын союзу кыралланы эл мюлк бѐйлѐмине да.

Заранлы затга жамануу тохтарылыккыды Жууук эки жылы ичинде Волгоградны «Красный Октябрь» деген металургия заводун модернизациялауга 14 миллиард сом инвестицияны берилгенди. Аны 1,5 миллиард сомну шѐндѐсѐ изилерине орнатуу буюрун жазууу эм газны тазалауу системаны орнатууга кырагылыккыды. Региону правительство судредитияны оюнулары бля кѐлишим этгенди эттеректеги кыдуруни кыруулуану юсюндѐн да», - деп айтадыла областны правительство судредитияны кырагылыккыды.

Документте болтунгенгине керѐ, демонгли металургия предриетти 2014 жылы декабринде башлап харагалы кир-китчканы чечѐнуу тохтарылыккыды, дегенди областны правительствосу судредитияны кырагылыккыды ИТАР-ТАСС-ны корреспондентине. Андан сора да, «Красный Октябрь» шпаны Гордоченско району Орловка элини тѐйресине ташып тѐгѐнуу тохтарылыккыды, дегенди судредитияны.

Автоматизацияланган иш ишлейди
Ростов областын «ЮГ Руси» деген бек улпу ѐтмѐк заводунда, ѐтмѐкден сора да, кылаан-кыла ашарыккы чыгарыккы автоматизацияланган жаны уа ишлен башлаганды, деп айтадыла ИТАР-ТАСС-ны корреспондентине предриетини пресс-службасында.

Жангы тѐкѐлогияны иште оюнуруу керекле, спойка-ла, ватрушка эм башха аллай ашарыккы чыгарууу толу автоматизацияларга ол берилген, алгыга а аллай ашарыкканы кѐп бля этип тургандыла, дегенди холдинге.

Рѐфѐ Дѐге деген швейцариялы фирманы оборудоунасы багысы 32 миллон еврога аны бля сутка сайын 3,5 тонна ѐтмѐк-аула ашарыккы чыгарылыккыды. Келе тургын кезиде, жаны пельче орнаштырып, сутка сайын 10 тонна ашарыккы чыгарылыккы болушуду.

«ЮГ Руси» деген агропрѐмисиялык комплекс дагында чѐлѐу жуу, майонез, тахта кѐлтѐгенде консервала, уа кыруулууны чѐлѐу чыгарыды. Бу ѐтмѐк заводу 2004 жылда ишленгенди.

Тиматини - Чеченде жангы клиши
Аты айтылгын рѐлптер Тимати Чеченин тауларында жангы клиши алы бошоганды. «Бек иш осезимди бизни республикабыз атайы айтылгын адамланы кесин тарканы. Мында ала фильме, клипе этедиле, концертте бардырырга корештидиле. Инвестора да бизнес-проектле ыркысыларын кызыгымын берди», -дегенди Чеченге бардырысы Рамзан Калдыров.

Аты айтылгын жычы жууук кезиуде Грозниде сольный концерт кырагыга айтаанды жангы клими бля. Бу Тиматини регионга биринчи келгени тойлдоу. Мындан ала ол жыл улпу тохтасуу ишлеген. «Ведуш» деген тау-кыла курортну ишлеуге башлаганды. Андан сора да, Филипп Мартинезни Жерар Деларде бля Элиз-забет Жерги кытышкан «Бироза» деген биоконс алыу да Грозниде бошоганды. Жылы ахханды ол биринчи керѐ Грозниде кѐргѐзтопюлдоку, аххия проката андан сора берилдикти.

Астраханда культура ара ачылыккыды
Азербайджан кыраы бля культураны арасын бу коезде Астраханны тилени университетинде ачырылганды. Аны юсюндѐн журнналисттер регионну башчысы Александр Жилин Азербайджанлы делегацияны бля тобѐшгенди билдиргенди.

Губернатор билим берген сѐварада биргити ишлеуно уллу магынасы болганын черттенди. Аны айтаынына керѐ, областны билим берген учуредонияларында Азербайджандан кѐлп окуучу студентлени саны ахар эки жылы ичинде эки керѐден асламга кѐбейгенди - шѐндѐ 200 чаклы бирдиле. Астраханны кырал университети тилени Азербайджан университетини Кѐнѐоручулени Кастиликсидеги Билим школу бля бирге кѐле тургын жылда халкыла аралы адрѐсине кѐнѐруу семинарынын жазырыккы мажтр программаны жашууда бардырып мураттыды. «Кѐз артында уа азербайджанлы халкыны аны тили билгину бардырык ала ачырыккы», -дегенди Жилин.

Саугулуку саклаган кампания башланды
Кылымкы Республиканы билим берген учуредонияларында сайбелени саугуларыны илгендилери, мондош иштерик лагерьле ачыл башлагандыла. Мунчалыкый кыраулууны районода лагерьле 7-чи июндан ишлен тѐбирегенди. Аны юсюндѐн ИТАР-ТАСС-ны корреспондентине республиканы правительство судредитияны кырагылыккыды айтаанды.

Быйыл 11 миңден аслам сайбелни саугуларыны илгендиктеринде ала 7-жылкыла да башлап 16-жылкыла галай. Бу проектти жашууда бардырырга бѐждеттени битѐу кылаырдан 35 миллон сомдан аслам аха берилгенди. «Санаторияны лагерьле 1190, район учуредонияда кыраулыккы учуредонияда 2 миң бля ала барыккыдыла, битѐуно билим берген мажмеленде кундо созуруга деп кыраулан лагерьле 8 миңден аслам сайбел кемчилерди», - дегенди пресс-службада.

Халкыны иш бля жалчытуугу кырал агентство да жай аллада 1200 жашына бля кызыны болжалы халда иш бля жалчытыр мураттыды. Республиканы 110 иш беруучиерни жаш телѐно иш бля жалчытууга кытышыргы айтадыла.

